บทที่ 5

กฎระเบียบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านแร่

ข้อมูลประกอบด้วยนโยบายภาครัฐ กฎหมายแร่และระเบียบที่เกี่ยวข้อง การสำรวจแร่ การทำเหมืองและแต่งแร่ ภาษีที่เกี่ยวกับการค้าแร่และการลงทุนเหมืองแร่ และข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านแร่

5.1 นโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรแร่และการทำเหมืองแร่.....

นโยบายภาครัฐเกี่ยวกับทรัพยากรแร่และการทำเหมืองแร่ของประเทศเมียนมาจะไม่มีการลงทุนของภาครัฐใหม่ แต่จะมีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศในอุตสาหกรรมเหมืองแร่แทน โดยนโยบายภาครัฐของประเทศเมียนมาสำหรับการทำเหมืองแร่ และพัฒนาทรัพยากรแร่ มีดังนี้

(ที่มา : WWW.new.abb.com, 2015)

- ส่งเสริมให้มีการเพิ่มกำลังการผลิตที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองความต้องการในประเทศที่เพิ่มขึ้นและนำรายได้เข้าสู่ประเทศ
- ส่งเสริมให้มีการลงทุนจากในและต่างประเทศ และมีการร่วมทุนกันเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ
- แร่ที่เน้นให้มีการพัฒนา ได้แก่ ทองแดง ทองคำ สังกะสี เหล็ก ถ่านหิน นิกเกิล และแร่สำหรับใช้ในอุตสาหกรรมและการก่อสร้าง เช่น ซีเมนต์ และหินประดับ เป็นต้น
- ห้ามส่งออกแร่ทุกชนิดที่ยังไม่ได้ผ่านการแต่งแร่ (Raw ores)
- ผู้ลงทุนภาคเอกชนสามารถจำหน่ายผลผลิตแร่ได้อย่างอิสระในตลาดภายในประเทศ และสามารถส่งออกได้เมื่อผ่านการแต่งแร่แล้ว

(ที่มา : Mizzima News, 2015)

(ที่มา : Myanmar jewelry website, 2015)

- สนับสนุนการลงทุนในโครงการแต่งแร่ ถลุงแร่ โดยการร่วมทุนระหว่างต่างชาติและภาคเอกชนในประเทศ
- จูงใจให้มีการผลิตถ่านหินเพื่อใช้ในประเทศ ร่วมกับสร้างโรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นพลังงาน ดังนั้นจึงมีกฎหมายห้ามส่งออกถ่านหินขึ้น
- ห้ามต่างชาติทำเหมืองแร่รัตนชาติ แต่สามารถลงทุนในอุตสาหกรรมเครื่องประดับอัญมณี หรือการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ต่างชาติสามารถซื้อหยกและรัตนชาติจากศูนย์จำหน่ายของรัฐ (Gems Emporium) เพื่อส่งออกได้

สำหรับนโยบายเกี่ยวกับแร่ถ่านหินนั้นรัฐบาลเมียนมาพยายามจะดำเนินการให้เป็นไปตามมติการประชุม ASEAN Forum เกี่ยวกับถ่านหิน โดยจะให้มีการผลิตถ่านหินสะอาดสำหรับใช้เป็นพลังงานในประเทศให้มากที่สุดก่อน ส่วนที่เหลืออาจจะให้ส่งออกได้ หรือเป็นแหล่งแร่ตามชายแดนห่างไกลที่ไม่สามารถขนส่งหรือนำมาใช้ได้คุ้มค่า)

5.2 กฎหมายแร่.....

รัฐบาลเมียนมาได้ออกกฎหมายแร่ Myanmar Mines Law (1994) และกฎระเบียบเหมืองแร่ Myanmar Mines Rules (1996) สำหรับควบคุมการสำรวจและทำเหมืองแร่ และได้มีการประกาศใช้กฎหมายแร่รัตนชาติ Myanmar Gemstones Law (1995) เพื่อควบคุมการทำเหมืองแร่รัตนชาติ

สาระสำคัญของกฎหมาย Myanmar Mines Law (1994) และ Myanmar Mines Rules (1996) ได้กำหนดให้

- การขออนุญาตสำรวจแร่ เจาะสำรวจ การผลิตแร่โลหะ ผลิตแร่อุตสาหกรรม และหินประดับขนาดใหญ่ จะต้องขออนุญาตจากกระทรวงเหมืองแร่ (Ministry of Mines)
- การขออนุญาตสำรวจ เจาะสำรวจ ผลิตแร่โลหะ ผลิตแร่อุตสาหกรรมและหินประดับขนาดเล็ก สามารถขออนุญาตจากอธิบดีกรมเหมืองแร่ (Department of Mines)
- การสำรวจ เจาะสำรวจและการผลิตแร่ จะต้องได้รับอนุญาตก่อนการดำเนินการใดๆ

- การขอต่อใบอนุญาตผลิตแร่จะต้องขออนุญาตจากกรมเหมืองแร่หรือเจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวง
- กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนในการขอใบอนุญาตต่างๆ รวมทั้งกำหนดสิทธิ์และหน้าที่ของผู้ถือใบอนุญาต
- กำหนดอัตราค่าภาคหลวงและค่าใช้ที่ดินเพื่อการสำรวจแร่และทำเหมือง (Rent)
- กำหนดการดำเนินงานเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและด้านความปลอดภัย

เนื่องจากกฎหมายแร่ฉบับเดิมมีการบังคับใช้มานาน จนถึงปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ไปอย่างมาก ทั้งเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม และเพื่อให้มีความสอดคล้องกับกฎหมาย FIL (2012) ที่ได้มีการประกาศใช้ไปแล้ว ประเทศเมียนมา จึงได้แก้ไขกฎหมายแร่ ซึ่งผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทน (Union Parliament) เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ. 2015

กระทรวงเหมืองแร่ของเมียนมาได้นำเสนอกฎหมายแร่ฉบับแก้ไข โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และทำให้การดำเนินการด้านแร่เป็นไปด้วยความโปร่งใส

(ที่มา : shutterstock, 2015)

หลังจากแก้ไขกฎหมายแร่แล้ว จะต้องมีการแก้ไขกฎระเบียบ Mines Rules ให้เสร็จภายใน 90 วัน เพื่อให้มีข้อบังคับสอดคล้องกันในเชิงปฏิบัติ ที่ผ่านมาระหว่างรอการแก้ไขกฎหมายแร่ กระทรวงเหมืองแร่ได้ชะลอการอนุญาตสำรวจแร่ให้กับผู้ลงทุนต่างชาติ เพราะยังไม่มีความชัดเจนในทางนโยบายให้กับหน่วยงานปฏิบัติระหว่างการใช้กฎหมายเดิมและกฎหมายใหม่ บริษัทต่างชาติหลายแห่งรวมทั้งบริษัทของคนไทย จึงต้องรอการประกาศใช้กฎหมายลูกที่จะตามมา

(ที่มา : www.stratfor.com, 2013)

สรุปสาระสำคัญของกฎหมายแร่ฉบับแก้ไข ประกอบด้วย

- คุ้มครองสิทธิ์ในการได้รับใบอนุญาตทำเหมืองแร่ ของผู้ถือใบอนุญาตสำรวจเบื้องต้นและเจาะสำรวจ ที่ได้วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการแล้ว โดยกำหนดให้ผู้ถือใบอนุญาตสำรวจแร่มีสิทธิ์ที่ชัดเจนในการได้ใบอนุญาตทำเหมืองแร่ในพื้นที่
- ให้หลักเกณฑ์ในการกำหนดขนาดโครงการ ตามขนาดพื้นที่ เงินทุน และเครื่องจักร
- การลงทุนจากต่างชาติ สามารถสำรวจแร่เบื้องต้น เจาะสำรวจ วิเคราะห์โครงการ ทำเหมืองแร่ในโครงการขนาดใหญ่เท่านั้น และสามารถแต่งแร่ รวมทั้งจำหน่ายแร่ได้
- เพิ่มอายุใบอนุญาตทำเหมืองแร่ขนาดใหญ่ (Production permit period for large scale project) เป็น 15 ปี ไม่เกิน 50 ปี
- อนุญาตการร่วมทุนระหว่างต่างชาติและเอกชนท้องถิ่น ในกรณีโครงการทำเหมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยให้ปรับเปลี่ยนเป็นโครงการทำเหมืองขนาดใหญ่ได้
- ผู้ที่ไม่ได้ผลิตแร่สามารถซื้อแร่และแต่งแร่ได้ โดยขอใบอนุญาตซื้อขายแร่
- รัตนชาติและการทำเหมืองแร่รัตนชาติไม่อยู่ในกฎหมายแร่ Mines Law จะต้องจัดทำแยกเป็นกฎหมายต่างหาก

ใบอนุญาตด้านแร่

ใบอนุญาตตาม Myanmar Mines Rules (1996) ที่เกี่ยวกับการลงทุนจากต่างประเทศ มีดังนี้

1) ใบอนุญาตสำรวจแร่เบื้องต้น

การขอใบอนุญาตสำรวจแร่เบื้องต้น (Mineral Prospecting Permit) สำหรับการขออนุญาตสำรวจแร่โลหะจะต้องยื่นขอที่กระทรวงเหมืองแร่ ส่วนการยื่นขออนุญาตสำรวจแร่อุตสาหกรรมและหินประดับจะต้องยื่นขอที่กรมเหมืองแร่ และหากมีสัดส่วนการลงทุนของต่างชาติในโครงการ จะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาล มีระยะเวลาอนุญาต 1 ปี และอีก 1 ปีสำหรับการต่ออายุ พื้นที่ที่อนุญาตได้สูงสุด 4,200 ตารางกิโลเมตร

2) ใบอนุญาตสำรวจแร่ขั้นรายละเอียด

การขอใบอนุญาตสำรวจแร่ขั้นรายละเอียด (Mineral Exploration Permit) สำหรับสำรวจแร่โลหะจะต้องยื่นขอที่กระทรวงเหมืองแร่ ส่วนการยื่นขออนุญาตสำรวจแร่อุตสาหกรรมและหินประดับจะต้องยื่นขอที่กรมเหมืองแร่ และหากมีสัดส่วนการลงทุนของต่างชาติในโครงการ จะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาล มีระยะเวลาอนุญาต 3 ปี และต่ออายุได้อีก 2 ปี หากมีความจำเป็น อนุญาตให้มีการขยายการเจาะสำรวจในพื้นที่ต่อเนื่องหรือพื้นที่ใกล้เคียงได้ พื้นที่ที่อนุญาตได้สูงสุด 3,150 ตารางกิโลเมตร

3) ใบอนุญาตทำเหมืองแร่ขนาดใหญ่

การขอใบอนุญาตทำเหมืองแร่ขนาดใหญ่ (Large Scale Mineral Production Permit) สำหรับการทำเหมืองแร่ทุกชนิด จะต้องยื่นขอที่กระทรวงเหมืองแร่ จะต้องยื่นแผนการป้องกันสิ่งแวดล้อมด้วย และหากมีสัดส่วนการลงทุนของต่างชาติในโครงการด้วยต้องมีเงินลงทุนไม่ต่ำกว่า 500,000 เหรียญสหรัฐ และลงทุนโดยนักลงทุนภายในประเทศไม่เกิน 10 ล้านจ๊าต ซึ่งจะต้องได้รับอนุมัติจากรัฐบาล หากเป็นการยื่นขออนุญาตทำเหมืองโดยผู้ที่มีใบอนุญาตสำรวจแร่และค้นพบแร่แล้วจะได้รับสิทธิ์ต่อเนื่องในการทำเหมือง (Conjunctive right to mine) ระยะเวลาอนุญาต 15 ปี สูงสุด 50 ปี

4) ใบอนุญาตรวม (Integrated Permit)

การขอใบอนุญาตรวม (Integrated Permit) สำหรับดำเนินกิจกรรม 3 ประเภท ตั้งแต่การสำรวจแร่เบื้องต้น การเจาะสำรวจแร่ และการทำเหมืองแร่ รวมอยู่ในใบอนุญาตฉบับเดียวกัน ยื่นขออนุญาตได้ที่กระทรวงเหมืองแร่ เงื่อนไขของการอนุญาตของแต่ละกิจกรรมเหมือนกับที่ระบุในข้อที่ผ่านมา

นอกจากนี้ยังมีใบอนุญาตที่สงวนไว้สำหรับบุคคลสัญชาติเมียนมาเท่านั้น คือ การทำเหมืองแร่รายย่อย (Subsistence-Mining Permit) ใบอนุญาตทำเหมืองแร่ขนาดเล็ก (Small Scale Mineral Production Permit) และที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ในกฎหมายแร่ฉบับแก้ไขคือ ใบอนุญาตทำเหมืองแร่ขนาดกลาง (Medium Scale Mineral Production Permit) จะเป็นกิจการที่ไม่ยอมให้ต่างชาติลงทุน

(ที่มา : Hein Htet, 2015)

5.3 รูปแบบของการลงทุนทำเหมืองแร่ในประเทศเมียนมา.....

การลงทุนทำเหมืองแร่จากต่างประเทศ สามารถดำเนินการได้ 3 รูปแบบ ตามที่กำหนดในกฎหมาย FIL (2012) คือ

1. การลงทุนที่ชาวต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 100 ในการทำเหมืองที่ไม่ได้สงวนหรือต้องห้าม
2. การร่วมทุนกับผู้ลงทุนสัญชาติเมียนมา โดยอาจจะร่วมทุนกับบุคคล บริษัท หรือรัฐ
3. การลงทุนในรูปแบบอื่นตามสัญญาที่ทำไว้กับผู้ลงทุนท้องถิ่น (Mutual contract)

เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลเมียนมาได้เน้นให้มีการร่วมทุนกับภาครัฐหรือภาคเอกชนของเมียนมา ดังนั้นรูปแบบการร่วมทุนด้านเหมืองแร่จะมี 2 ลักษณะ คือ รูปแบบการร่วมลงทุนกับรัฐวิสาหกิจเมียนมา และการร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น มีรายละเอียดดังนี้

1) รูปแบบการร่วมลงทุนกับรัฐวิสาหกิจเมียนมา

บุคคลหรือองค์กรสามารถเข้าดำเนินกิจกรรมร่วมค้ากับรัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ (Mining Enterprise No. 1, 2, 3) ได้ โดยจะต้องเจรจาและทำสัญญาระบุการแบ่งผลประโยชน์ในรูปแบบการแบ่งผลผลิตหรือการแบ่งผลกำไร

➢ **การแบ่งผลผลิต (Production Sharing Contract: PSC)**

รูปแบบการแบ่งผลผลิต เหมาะสำหรับแหล่งแร่ใหม่ เป็นรูปแบบที่กระทรวงเหมืองแร่ใช้สำหรับการทำเหมืองแร่ที่ผลิตแร่ในปริมาณมาก

✓ *เป็นการแบ่งผลผลิตหลังจากหักค่าภาคหลวง ภาษีการค้า และภาษีเงินได้ ก่อนแบ่งผลผลิต ในกรณีของแร่ที่มีค่า เช่น ทองคำ ทองแดง อาจจะมีการเจรจาให้หักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อนการแบ่งผลผลิต*

✓ *สัดส่วนการแบ่งผลผลิตอาจคงที่ หรือเพิ่มขึ้นเป็นอัตราก้าวหน้ากับผลผลิต*

(ที่มา : www.cntraveler.com, 2011)

การแบ่งผลผลิตกับผู้ลงทุนในท้องถิ่นจะกำหนดเป็นส่วนแบ่งของรัฐคงที่ที่ 30% หรือ 35% ขึ้นกับชนิดแร่ และไม่สามารถเจรจาต่อรองได้เนื่องจากลงทุนต่ำและใช้เทคโนโลยีทั่วไป แต่ถ้าเป็นการลงทุนจากต่างประเทศที่มีการลงทุนสูงและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จะเจรจาต่อรองส่วนแบ่งผลผลิตได้ขึ้นกับจำนวนเงินลงทุน ชนิดแร่ ปริมาณสำรอง และต้นทุนผลิต

(ที่มา : CTV News, 2015)

กระทรวงเหมืองแร่มีความยืดหยุ่นในการเจรจาต่อรองเป็นกรณีไป เช่น ส่วนของรัฐอาจมีการเจรจาต่อรองในราคาที่ยอมรับกันและขายกลับให้กับนักลงทุนก็ได้ หรือต่อรองให้รัฐช่วยเป็นผู้จัดการด้านที่ดิน เป็นต้น

ตารางที่ 5.1 ตัวอย่างการแบ่งผลผลิตกับรัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ (Production Sharing: PSC)

Description	Vietnam Simco Sounda	China Non Ferrous Metal Corporation (CNMC)
Area	Nay Pu Taung, Taunggok Township , Rakhine State	Taguang Taung, Thabeikkyin Township ,Mandalay Region
Investment	US$ 18.5 million	US$ - 787.899 Million
Signing	16.3.2012	28.7.2008
Development Period	20 Months	36 Months
Proposed Production Per Year	Marble Block - 30,000 m³ Marble Slab - 100,000 m³	Ferro Nickel – 51416 Tons Ni = 25.49 %
Royalty	3 %	4 %
Production Shearing Contract Ratio (Government : Company)	20 : 80 (Below – US$ 649) 25 : 75 (Between – US$ 650 - 749) 30 : 70 ((Above – US$ 750)	12 : 88 (US$ 20001- 25000) 15.75 : 84.25 (US$ 25001- 29000) 20 : 80 (US$ 29001- 35000) 23.75 : 76.25 (US$ 35001- 42000) 28 : 72 (US$ 42001- 50000) 32 : 68 (Above – US$ 50000)

(ที่มา: Department of Mines, Director General's Presentation, 2014)

➢ **การแบ่งผลกำไร (Profit Sharing/Equity Sharing)**

ใช้กับเหมืองแร่หรือโรงงานที่รัฐดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว เนื่องจากเป็นนโยบายของภาครัฐที่จะไม่มีการลงทุนเพิ่ม แต่จะนำทรัพย์สินเดิมมาประเมินเป็นมูลค่าในการร่วมทุน

ตัวอย่างการแบ่งผลกำไร จะมีการประเมินมูลค่าเหมืองหรือโรงงานเดิม เช่น ตีมูลค่าได้ 50 ล้านเหรียญสหรัฐ แต่ต้องการเงินทุนสำหรับการปรับปรุงกระบวนการผลิตอีก 50 ล้านเหรียญสหรัฐ ถ้าผู้ลงทุนประสงค์จะเข้าร่วมลงทุนในจำนวนนี้ จะถือว่าเป็นการร่วมลงทุนโดยแบ่งผลกำไร 50/50

(ที่มา : Hein Htet, 2015)

กระทรวงเหมืองแร่มีความยืดหยุ่นในการเข้าถือครองหุ้นของกิจการร่วมลงทุน ซึ่งอาจจะมากกว่า หรือน้อยกว่า หรือเท่ากัน เพื่อให้มีความเป็นเหตุเป็นผลในการลงทุน นักลงทุนสามารถทำการประเมินและศึกษามูลค่าและความเป็นไปได้ของโครงการก่อน แล้วค่อยตัดสินใจว่าจะลงทุนหรือไม่ นักลงทุนจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการศึกษาเอง และไม่มีการชดเชยใดๆ

2) การร่วมลงทุนกับภาคเอกชนท้องถิ่น

เพื่อเป็นการกระตุ้นการเพิ่มผลผลิตในภาคแร่ และให้นักลงทุนท้องถิ่นมีโอกาสมีส่วนร่วมและลงทุนในอุตสาหกรรมด้านแร่ รัฐบาลเมียนมาจึงได้มีการร่วมลงทุนกับภาคเอกชนท้องถิ่นในการผลิตแร่ดีบุก พลวง ทองคำ รัตนชาติ หยก แร่ที่ผลิตได้จะมีการแบ่งผลผลิตระหว่างผู้เข้าร่วมลงทุน

(ที่มา : Bloomberg, 2013)

- ในกรณีของดีบุก รัฐจะเป็นผู้ขายส่วนแบ่งของนักลงทุนท้องถิ่นให้
- ในกรณีทองคำ นักลงทุนท้องถิ่นจะต้องขายผลผลิตที่ศูนย์รับซื้อทองคำของรัฐ
- สำหรับรัตนชาติจะมีการแบ่งผลผลิตระหว่างรัฐกับนักลงทุน รัตนชาติที่คุณภาพไม่ดีมากสามารถนำไปขายให้กับร้านต่างๆ ที่รัฐเป็นเจ้าของ

รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ที่ขึ้นอยู่กับกระทรวงเหมืองแร่ เป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญในการร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น นอกเหนือจากการร่วมลงทุนกับต่างชาติ

การร่วมทุนระหว่างต่างชาติกับผู้ลงทุนท้องถิ่นนั้น ผู้ลงทุนท้องถิ่นจะต้องมีใบอนุญาตสำรวจแร่หรือทำเหมืองแร่และมีความต้องการร่วมลงทุน อีกรูปแบบหนึ่งคือโอนใบอนุญาตไปยังบริษัทที่ร่วมทุนกันโดยความเห็นชอบของกระทรวงเหมืองแร่ (Ministry of Mines)

5.4 ขั้นตอนและเงื่อนไขการขออนุญาตด้านแร่.....

เมื่อนักลงทุนวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปแล้ว และพบแนวโน้มที่จะเข้าไปลงทุนในเมียนมาตลอดจนสามารถกำหนดชนิดแร่และพื้นที่ในเบื้องต้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปเป็นการศึกษาในรายละเอียดถึงพื้นที่ของศักยภาพแหล่งแร่ ความน่าสนใจ และแนวโน้มของการลงทุนทำเหมืองแร่ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการลงทุนทำเหมืองแร่ ดังรูปที่ 5.1 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อยอีกหลายขั้นตอนรายละเอียดดังนี้ (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ร่วมกับ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557)

1. ขั้นตอนการแสดงความสนใจที่จะลงทุน

- ✓ เริ่มต้นด้วยนักลงทุนส่งจดหมายแสดงความประสงค์ที่จะเข้าไปสำรวจแร่แหล่งแร่ผ่านสถานทูตไทยในเมียนมา เพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงเหมืองแร่ (Ministry of Mines) เพื่อขอนัดหมายประชุมพบปะกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านแหล่งแร่
- ✓ กระทรวงเหมืองแร่จะแจ้งการนัดหมายมายังนักลงทุน
- ✓ ตัวแทน Ministry of Mines ที่เกี่ยวข้องจะมาร่วมประชุมปรึกษาหารือกับนักลงทุนเพื่อปรึกษาหารือถึงชนิดแร่ที่นักลงทุนสนใจ พื้นที่ศักยภาพที่มีอยู่ และ/หรือพื้นที่ที่รัฐหรือเอกชนการประกอบการอยู่

2. ขั้นตอนการเข้าศึกษาพื้นที่

หากนักลงทุนมีความสนใจในพื้นที่ศักยภาพนั้นๆ Ministry of Mines สามารถจัดกำหนดการเข้าศึกษาพื้นที่ได้ โดยการขออนุญาตนั้น นักลงทุนจะต้องจัดส่งเอกสารดังต่อไปนี้

- ✓ จดหมายแสดงความประสงค์ที่จะเข้าพื้นที่ (ยื่นล่วงหน้าอย่างน้อย 2 อาทิตย์)
- ✓ แผนการเดินทาง

- ✓ หนังสือรับรองจากสถานทูตไทย (เป็นการรับรองการจดทะเบียนบริษัทของไทย โดยร้องขอผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ระบุให้สถานทูตเป็นผู้รับรอง กรมการกงสุลมีแผนกรับแปลเอกสาร
- ✓ ประวัติผู้เดินทางแต่ละคน
- ✓ สำเนาหนังสือเดินทางของแต่ละบุคคลที่จะร่วมเดินทาง

(ที่มา : Richard W. Hughes, 2014)

อนึ่ง การเดินทางไปศึกษาพื้นที่ นักลงทุนจะต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งนี้กระทรวงเหมืองแร่จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นนักธรณีวิทยาไปพร้อมกับคณะเดินทาง จำนวน 2 คน

3. ขั้นตอนการยื่นข้อเสนอโครงการ

หลังจากเสร็จสิ้นการเยี่ยมชมพื้นที่ หากนักลงทุนมีความสนใจที่จะดำเนินการต่อไป จะต้องมีการยื่นข้อเสนอ หรือจดหมายแสดงเจตจำนง (Letter of Intent) ไปยัง Ministry of Mines และสำเนาไปยังกรมธรณีวิทยา (Department of Geological Survey and Mineral Exploration, DGSE)

ข้อเสนอจะต้องระบุข้อมูลดังต่อไปนี้

- ✓ *พื้นที่พร้อมพิกัด*
- ✓ *ชนิดแร่*
- ✓ *กิจกรรมที่ต้องการดำเนินการ ได้แก่ การสำรวจแร่เบื้องต้น การเจาะสำรวจแร่ การศึกษาความเป็นไปได้ หรือเป็นการรวมกิจกรรมเข้าด้วยกัน*
- ✓ *เงื่อนไขที่นักลงทุนต้องการ*
- ✓ *เงินลงทุน* ✓ *เทคโนโลยี*
- ✓ *วิธีการ* ✓ *ระยะเวลา*

(ที่มา : Challenger survey service co.,ltd, 2015)

ในขั้นตอนของการสำรวจแร่เบื้องต้น การเจาะสำรวจ และการศึกษาความเป็นไปได้นั้น หน่วยงาน DGSE จะเป็นหน่วยงานหลักสำหรับการรับเรื่องและพิจารณา

Ministry of Mines และนักลงทุนจะร่วมลงนามในสัญญา หลังจากนั้น Ministry of Mines จะออกใบอนุญาตสำหรับการสำรวจแร่เบื้องต้น การเจาะสำรวจ และ/หรือการศึกษาความเป็นไปได้

ของโครงการให้ ซึ่งแล้วแต่กรณี นักลงทุนจะต้องดำเนินการตามแผนงานภายในหนึ่งเดือน หลังจากได้รับใบอนุญาตหากต้องการขยายระยะเวลาการดำเนินการ จะต้องยื่นข้อเสนอมาภายในระยะเวลาสามเดือนก่อนหมดอายุ

(ที่มา : KPMG Africa blog, 2012)

เอกสารที่ต้องยื่นพร้อมข้อเสนอ ได้แก่

- *คำร้องเพื่อการสำรวจแร่และ/หรือการทำเหมืองแร่*
- *หนังสือจดทะเบียนของบริษัท*
- *ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริษัท ผู้ถือหุ้น ประสบการณ์*
- *หนังสือรับรองจากสถานทูต*
- *รายงานสถานการณ์ด้านการเงิน*
- *รายชื่อคณะกรรมการบริหาร*
- *แผนงานเริ่มต้น*
- *แผนที่แสดงรายละเอียดพื้นที่ที่ยื่นคำขอ*

4. ขั้นตอนการดำเนินการสำรวจและศึกษาโครงการ

หลังจาก Ministry of Mines อนุมัติในข้อเสนอแล้ว นักลงทุนสามารถเข้าไปดำเนินกิจกรรมตามที่ร้องขอได้ โดยจะต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่ Ministry of Mines กำหนด เนื่องจากนโยบายของภาครัฐในการลงทุนทำเหมืองแร่ของต่างชาติ คือ การเริ่มดำเนินการตั้งแต่การสำรวจเบื้องต้น (Grass root Exploration) ดังนั้น ความเป็นไปได้ของโครงการ คือ เริ่มตั้งแต่การสำรวจเบื้องต้น (Prospecting) เมื่อการสำรวจในขั้นแรกมีแนวโน้มที่ดี จากนั้นก็เป็นการเจาะสำรวจ รายละเอียดวิธีการและเงื่อนไขต่างๆ เช่น การนำเข้าและนำกลับเครื่องเจาะสำรวจแร่ งบประมาณ วิธีการ ระยะเวลาที่ใช้ การนำตัวอย่างมาวิเคราะห์ ฯลฯ สามารถเจรจาต่อรองกับ Ministry of Mines

อย่างไรก็ตามสำหรับขั้นตอนต่างๆ ของการสำรวจแร่ จำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายเหมืองแร่ของเมียนมา เช่น ระยะเวลาในการสำรวจแร่ ค่าใช้พื้นที่ (Dead Rent) เป็นต้น นอกเหนือจากขั้นตอนต่างๆ แล้ว ยังมีขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการรวมอยู่ในเงื่อนไขที่อนุมัติ ดังนั้นนักลงทุนจะมีระยะเวลาที่จะศึกษาความคุ้มค่าของโครงการนานถึง 1 ปี เมื่อสรุปผลการศึกษาแล้วเสร็จจึงจะสามารถดำเนินการในขั้นต่อไป

5. ขั้นตอนการทำสัญญา

หลังจากการศึกษาโครงการมีผลเป็นที่น่าพอใจ นักลงทุนจะต้องทำการเจรจากับ Ministry of Mines สำหรับการเตรียมการร่างสัญญา Ministry of Mines จะส่งมอบรูปแบบร่างสัญญาที่ได้รับอนุมัติแล้ว ให้กับนักลงทุน เพื่อเป็นแบบอย่างที่เป็นมาตรฐานที่นักลงทุนสามารถดำเนินการได้ นักลงทุนจะต้องเตรียมรายละเอียดข้อเสนอในร่างสัญญาแล้วยื่นเสนอต่อ Ministry of Mines ในข้อเสนอดังกล่าวจะต้องรวมรายละเอียดนอกเหนือจากข้อมูลพื้นฐานที่ต้องการแล้ว อาทิ เงินตอบแทนตอนทำสัญญา (Signature Bonus) ค่าเช่าพื้นที่ (Dead Rent) หนังสือค้ำประกันจากธนาคาร (Performance Bank Guarantee) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ผลการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน ฯลฯ คณะกรรมการของ Ministry of Mines จะทำการประเมินในรายละเอียดของข้อเสนอ หลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการของ Ministry of Mines แล้ว Ministry of Mines จะส่งร่างสัญญาไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด และ Auditor General ตรวจความถูกต้องและให้ข้อคิดเห็นในขั้นตอนนี้ บริษัทจะต้องมอบเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ✓ หนังสือรับรองจากรัฐบาลท้องถิ่น
- ✓ หนังสือรับรองจากหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น
- ✓ หนังสือรับรองจากหน่วยงานป่าไม้ท้องถิ่น
- ✓ หนังสือรับรองจากหน่วยงานที่ดินท้องถิ่น

(ที่มา : www.mining.com, 2016)

หลังจากได้รับเอกสารที่เกี่ยวข้องเรียบร้อย ร่างสัญญาจะถูกส่งไปยัง Myanmar Investment Commission (MIC) ในขณะที่มีการยื่นร่างสัญญาไปยัง MIC นักลงทุนจะต้องมีการจดทะเบียนบริษัทและยื่นเอกสารการจดทะเบียนบริษัทไปยัง Department of Investment and Company Registration ของ Ministry of Economic and National Planning เพื่อขออนุมัติ

หลังจาก MIC อนุมัติแล้ว ร่างสัญญาดังกล่าวจะถูกส่งไปยังคณะรัฐมนตรี เพื่อขออนุมัติในขั้นตอนสุดท้าย เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว MIC จะออกใบอนุญาตการลงทุนให้ หลังจาก MIC ออกใบอนุญาตการลงทุนแล้ว Ministry of Mines จะลงนามในสัญญากับบริษัทต่อไป

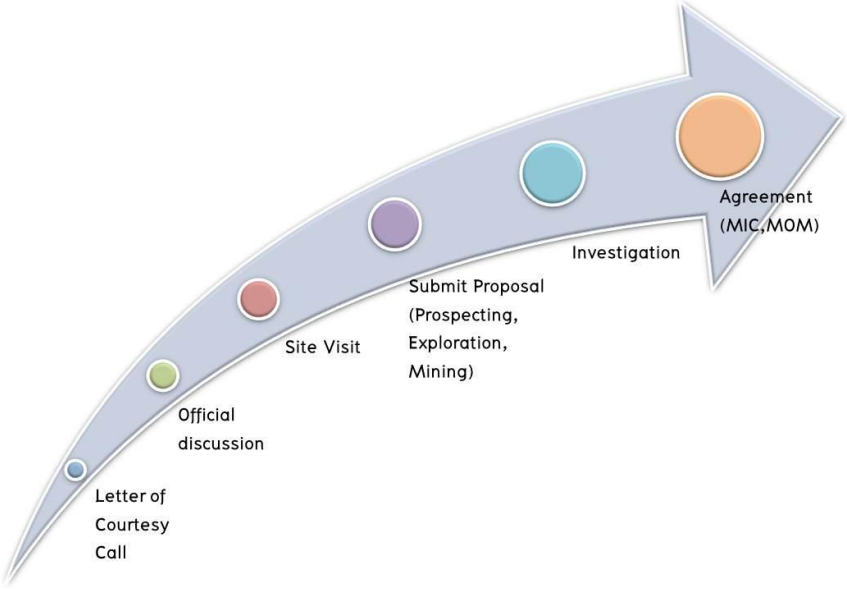

รูปที่ 5.1 ขั้นตอนการอนุญาตลงทุนด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่

(ที่มา: กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ร่วมกับ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2557)

5.5 ภาษีและค่าธรรมเนียมด้านแร่.....

ภาษีและค่าธรรมเนียมภายใต้กฎหมายเหมืองแร่ ประกอบด้วย ค่าภาคหลวงแร่ และค่าเช่าที่ดิน รายละเอียดดังนี้

ค่าภาคหลวงแร่ (Royalty)

ค่าภาคหลวงภายใต้กฎหมายเหมืองแร่เป็นภาษีที่คำนวณจากยอดขายตามคุณภาพแร่และราคาในตลาดโลก ผู้ครอบครองใบอนุญาตผลิตแร่จะต้องจ่ายค่าภาคหลวงตามกฎหมายแร่ฉบับแก้ไขในปี 2016 ดังนี้

- **แร่โลหะ** (Metallic Minerals) ได้แก่ เหล็ก สังกะสี ทองแดง ตะกั่ว ดีบุก ทังสเตน นิกเกิล แอนติโมนี อลูมิเนียม อาร์เซนิก บิสมัธ แคดเมียม โครเมียม โคบอลต์ แมงกานีส และแร่โลหะอื่นๆ ตามประกาศของกระทรวง อัตรา 4%
- **แร่โลหะมีค่า** (Precious Metal Minerals) ได้แก่ ทองคำ เงิน กลุ่มแร่พลาตินัม แทนทาลัม โคลัมเบียม นิโอเบียม ยูเรเนียม ธอเลียม และแร่โลหะมีค่าอื่นๆ ตามประกาศของกระทรวง ในอัตรา 5%
- **แร่อุตสาหกรรม** (Industrial Minerals) **และ หิน** (Stone) อัตรา 2%

- **รัตนชาติ** เช่น ทับทิม พลอย หยก และเพชร อัตรา 20%
- **รัตนชาติ (Gemstone) อื่นๆ** อัตรา 10%

การคำนวณมูลค่าแร่ที่ขายได้นั้น จะประเมินจากปริมาณแร่ที่ขายได้ ตามอัตราที่กำหนดโดยกระทรวงตามที่ระบุไว้ในมาตรา 18 ของกฎหมายเหมืองแร่ ซึ่งจะคำนวณตามราคาแร่ที่ประกาศในต่างประเทศ ณ วันและเวลาที่ทำการซื้อขาย

(ที่มา : ww.malabargoldanddiamonds.com, 2015)

ค่าเช่าที่ดิน (Dead Rent)

กระทรวงเหมืองแร่กำหนดอัตราค่าเช่าเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละปี ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 อัตราค่าเช่าที่ดิน (Dead rents) เพื่อสำรวจแร่ (หน่วย: พันจ๊าต/ตร.กม.)

ชนิดแร่	Prospecting		Exploration				
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
แร่อุตสาหกรรม	50	100	100	200	400	600	800
แร่โลหะ	100	200	200	200	800	1,200	1,600
แร่โลหะมีค่า	200	400	400	800	1,600	2,400	3,200

(ที่มา: Department of Mines, Director General Presentation, 2014)

ตารางที่ 5.3 อัตราค่าเช่าที่ดิน (Dead rents) เพื่อทำเหมืองแร่ (หน่วย: พันจ๊าต/ตร.กม.)

ชนิดแร่	Feasibility Study		Developing Period			Production
	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ต่อปี
แร่อุตสาหกรรม	800	1,200	1,400	1,600	2,000	2,000
แร่โลหะ	1,600	1,600	1,800	2,100	2,400	3,000
แร่โลหะมีค่า	3,200	3,200	3,600	4,200	4,800	6,000

(ที่มา: Department of Mines, Director General Presentation, 2014)

5.6 การวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน.....

เนื่องจากมีแนวโน้มว่าการศึกษาและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนเนื่องจากการทำเหมืองแร่จะมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ดังเช่นที่มีเหตุการณ์ประท้วงการทำเหมืองแร่ทองแดงเมื่อไม่นานมานี้ ดังนั้นกฎหมายในประเทศเมียนมาและมาตรฐานปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมจะมีความเข้มงวดเพิ่มขึ้น

(ที่มา : www.myanmarvels.com, 2014)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเหมืองแร่ในประเทศเมียนมา ประกอบด้วย

- Environment Conservation Law (2012) ได้ประกาศใช้แล้ว แต่กำลังร่างกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องรวมทั้งข้อบังคับในการทำ EIA (Environmental Impact Assessment)
- Environmental Conservation for Four Main Rivers ที่ห้ามสำรวจแร่และทำเหมืองใกล้แม่น้ำหลักทั้ง 4 แห่ง ภายในระยะ 300 ฟุตจากริมน้ำ คือ แม่น้ำ Ayeyarwady, Than Lwin, Chin Dwin และ Sit Taung (Notification no. 26/2012)
- The Forest Law (1992)
- Protection of Wild Life, Wild Plants and Conservation of Natural Areas Law (1994)
- The Protection and Preservation of Cultural Heritage Regions Law (1998)
- Union of Myanmar Public Health Law (1972)
- Myanmar Insurance Law (1993) กล่าวถึงการประกันหรือชดเชยค่าเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพย์สินสาธารณประโยชน์

ตามกฎหมายของเมียนมา ได้กำหนดให้การจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและชุมชน (ESIA) จะต้องครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

- กำหนดขอบเขตการศึกษาตามกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- การศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมพื้นฐาน (Baseline study)
- วิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน
- จัดทำแผนจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental Management Plans: EMP) จำนวน 25 แผนงาน เพื่อเป็นมาตรการป้องกันและลดผลกระทบในด้านต่างๆ เช่น คุณภาพอากาศ

ของเสียอันตราย น้ำเป็นกรดระบายจากเหมืองแร่ คุณภาพน้ำผิวดินและใต้ดิน เสียงและแรงสั่นสะเทือน เป็นต้น

(ที่มา : Myanmar Education Consortium website, 2014)

- แผนจัดการด้านชุมชน (Social Management Plans) ในด้านวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชน สุขภาพอนามัย และสาธารณูปโภค มวลชนสัมพันธ์ เป็นต้น
- แผนติดตามตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมและชุมชน

นอกจากนี้ในกฎหมาย Foreign Investment Law (2012) และ Mines Law (1994) มีข้อบังคับที่กล่าวถึงการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศและการทำเหมืองแร่ไว้ด้วย โดยผู้ลงทุนทำเหมืองแร่จะต้อง

1) ถมกลับหรือทำให้พื้นที่หลังการทำเหมืองมีความปลอดภัย
2) การทิ้งดิน หางแร่ และน้ำทิ้ง จะต้องตรวจวิเคราะห์ ถ้าพบว่ามีสารที่เป็นอันตรายจะต้องบำบัดทางเคมี
3) ติดตามตรวจสอบผลกระทบจากฝุ่น
4) มีมาตรการป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพน้ำใช้
5) มีการฟื้นฟูป่าไม้หรือจ่ายค่าชดเชยให้กับรัฐ

5.7 หน่วยงานด้านแร่

หน่วยงานด้านแร่ของภาครัฐที่มีส่วนในการพิจารณาใบอนุญาตด้านเหมืองแร่ ได้แสดงเป็นแผนผังโครงสร้างดังรูปที่ 5.2 ซึ่งกระบวนการขอใบอนุญาตสำรวจแร่และใบอนุญาตทำเหมืองแร่จะเกี่ยวข้องหรือต้องการคำแนะนำและความเห็นจากหน่วยงานของรัฐและชุมชนในท้องถิ่น และความเห็นจากกระทรวง Ministry of Forestry and Environment ที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ป่าไม้และที่ดิน ก่อนที่กระทรวงเหมืองแร่จะอนุมัติ

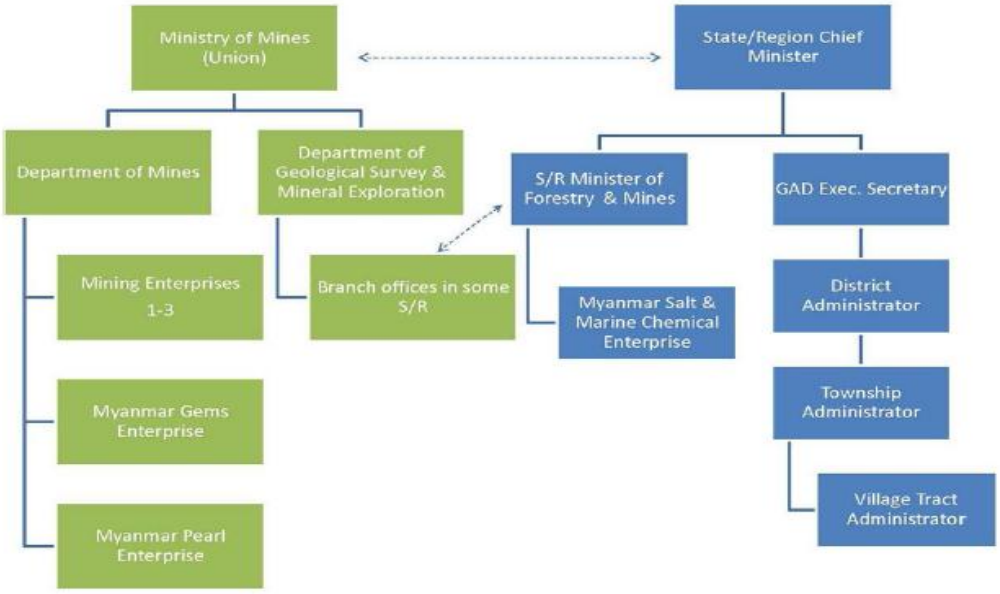

รูปที่ 5.2 แผนผังแสดงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขอใบอนุญาตด้านเหมืองแร่

(ที่มา: Thet Aung Lynn and Mari Oye, 2014)

หน่วยงานภาครัฐ

➢ กระทรวงเหมืองแร่

กระทรวงเหมืองแร่ (Ministry of Mines: MOM) เป็นกระทรวงที่มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรแร่และเหมืองแร่ ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายแร่ดังกล่าว และพิจารณาอนุมัติใบอนุญาตด้านแร่ทั้งหมด มีหน่วยงานในกำกับ คือกรมเหมืองแร่ กรมสำรวจธรณีวิทยาและแหล่งแร่ และรัฐวิสาหกิจเหมืองแร่

ที่อยู่ติดต่อหน่วยงาน:

MINISTRY OF MINES

Office No. (19), Nay Pyi Taw, Myanmar.

Tel : 95 67 409019, 95 67 409002

Fax : 95 67 409010

Website: **http://www.mining.gov.mm/**

➢ กรมเหมืองแร่

กรมเหมืองแร่ (Department of Mines: DM) เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเหมืองแร่ มีหน้าที่นำเสนอนโยบาย กฎข้อบังคับ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรแร่และเหมืองแร่ เก็บค่าภาคหลวง ดูแลรัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ และควบคุมดูแลด้านสิ่งแวดล้อมเหมืองแร่

ที่อยู่ติดต่อหน่วยงาน:

DEPARTMENT OF MINE, MINISTRY OF MINES

Office No. (19), Nay Pyi Taw, Myanmar.

Tel : 095 67 409017 Fax : 095 67 409376

➢ กรมสำรวจธรณีวิทยาและแหล่งแร่

กรมสำรวจธรณีวิทยาและแหล่งแร่ (Department of Geological Survey and Mineral Exploration: DGSE) เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเหมืองแร่ มีหน้าที่สำรวจและทำแผนที่ธรณีวิทยา สำรวจแหล่งแร่ขั้นพื้นฐาน มีห้องปฏิบัติการด้านธรณีวิทยา ธรณีเทคนิค เครื่องมือสำรวจแร่และวิเคราะห์แร่ การขอเข้าดูและสำรวจพื้นที่ หรือขอดูแผนที่แหล่งแร่จะต้องติดต่อกับกรมฯ นี้ นอกจากนี้จะเป็นผู้เจรจาสัญญาสำรวจแร่และศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อนอนุมัติใบอนุญาตสำรวจแร่

ที่อยู่ติดต่อหน่วยงาน:

DEPARTMENT OF MINE, MINISTRY OF MINES

Office No. (19), Nay Pyi Taw, Myanmar.

Tel : 095 67 409017 Fax : 095 67 409376

➢ รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ (Mining Enterprises)

รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ (Mining Enterprises) แต่ละแห่งมีหน้าที่ดูแลการทำเหมืองแร่ในแต่ละกลุ่มแร่ที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเหมืองแร่ ในอดีตเคยทำเหมืองและแต่งแร่เอง แต่ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายไม่ลงทุนเองเพิ่ม จึงเปลี่ยนมาทำหน้าที่เป็นหุ้นส่วนร่วมทุนทำเหมืองแร่กับภาคเอกชนและต่างประเทศเป็นหลัก การทำสัญญาร่วมทุนและแบ่งผลผลิตจะต้องเจรจากับรัฐวิสาหกิจเหล่านี้

รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ที่อยู่ในกำกับของกระทรวงเหมืองแร่ มีดังนี้

1. รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ 1 (ME1) ดูแลกลุ่มแร่ตะกั่ว สังกะสี เงิน ทองแดง เหล็ก พลวง นิกเกิล และโครไมต์
2. รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ 2 (ME2) ดูแลกลุ่มแร่ทองคำ ดีบุก ทังสเตน แร่หายาก ไทเทเนียม และกลุ่มแร่พลาตินัม
3. รัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ 3 (ME3) ดูแลกลุ่มแร่ถ่านหิน หินปูน แร่อุตสาหกรรม แมงกานีส และหินประดับ
4. รัฐวิสาหกิจรัตนชาติ (Myanmar Gems Enterprise) ดูแลกลุ่มแร่รัตนชาติ รวมทั้งการค้าแร่เหล่านี้ เช่น ทับทิม พลอย และหยก เป็นต้น

หน่วยงานภาคเอกชน

หน่วยงานภาคเอกชนที่มีบทบาทในด้านการทำเหมืองแร่ และมีแนวโน้มในการช่วยหาผู้ร่วมลงทุนในท้องถิ่นกับบริษัทของไทย หรือสนับสนุนการลงทุนและการค้าด้านแร่ประกอบด้วย

- Myanmar Federation of Mining Association
- Myanmar Gems & Jewellery Entrepreneurs Association
- Myanmar Gold Entrepreneurs Association
- Myanmar Engineering Society

5.8 สถานการณ์อุตสาหกรรมแร่

กระทรวงเหมืองแร่ของประเทศเมียนมาได้มีการออกใบอนุญาตด้านแร่ไปแล้ว จำนวน 1,355 ใบ ตั้งแต่วันที่ 31 มีนาคม ค.ศ. 2012 โดยแบ่งออกเป็นใบอนุญาตสำรวจแร่ จำนวน 551 ใบ ใบอนุญาตทำเหมืองขนาดเล็กจำนวน 520 ใบ ใบอนุญาตทำเหมืองขนาดใหญ่จำนวน 129 ใบ ใบอนุญาตทำเหมืองแบบยังชีพจำนวน 20 ใบ และใบอนุญาตแต่งแร่จำนวน 135 ใบ สำหรับแร่ดีบุก–ทังสะเตน ทองแดง พลวง เหล็ก ถ่านหิน หินอ่อน แกรนิต ทองคำและหินปูน

(ที่มา : www.mmbiztoday.com, 2014)

การผลิตแร่

ในปี ค.ศ. 2012 เมียนมาผลิตแร่หลายชนิด แร่ที่มีความสำคัญได้แก่ ทองแดง สังกะสี ตะกั่ว ดีบุก และถ่านหิน โดยอุตสาหกรรมเหมืองแร่และเหมืองหินสร้างมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 3.7 ของ GDP ของประเทศ แร่ส่งออกที่สำคัญคือ ถ่านหิน ปริมาณ 17.2 ล้านตัน ตารางที่ 5.5 แสดงผลผลิตแร่

ตารางที่ 5.4 ผลผลิตแร่ระหว่างปี ค.ศ. 2008–2013

		2009	2010	2011	2012	2013	Change 09/13	Change 12/13
Chromium	(t)	150	0	0	0	0	-100,00	.
Manganese	(t)	242 900	299 900	234 400	114 500	157 600	-35,12	37,64
Nickel	(t)			800	5 000	5 000	.	0,00
Tungsten	(t)	87	163	170	200	200	129,89	0,00
Antimony	(t)	1 500	2 400	2 800	3 200	3 800	153,33	18,75
Copper	(t)	9 800	12 000	12 000	12 000	20 000	104,08	66,67
Lead	(t)	5 000	7 000	8 700	9 800	11 700	134,00	19,39
Tin	(t)	589	427	2 100	2 100	9 000	1 428,01	328,57
Zinc	(t)	6 000	8 600	9 300	10 000	4 800	-20,00	-52,00
Gold	(kg)	100	100	100	100	100	0,00	0,00
Baryte	(t)	7 500	14 346	32 183	21 539	31 295	317,27	45,29
Bentonite	(t)	1 000	1 000	170	550	1 552	55,20	182,18
Gypsum	(t)	97 000	77 617	77 413	38 579	60 510	-37,62	56,85
Salt	(t)	408 767	125 218	162 319	207 261	169 109	-58,63	-18,41
Steam Coal	(t)	532 000	646 000	646 000	782 000	1 128 000	112,03	44,25
Lignite	(t)	72 000	40 000	47 000	62 000	40 000	-44,44	-35,48
Nat. Gas	(Mio m³)	11 550	12 430	12 900	13 220	13 660	18,27	3,33
Petroleum	(t)	941 220	1 050 780	903 400	858 500	847 600	-9,95	-1,27
Total	(t)	11 565 513	12 229 451	12 458 755	12 703 229	13 418 166		

(ที่มา : C. REICHL, M. SCHATZ and G. ZSAK, 2015)

5.9 สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านแร่.....

1) นโยบายและกฎระเบียบของรัฐบาลเมียนมาสนับสนุนให้การลงทุนสำรวจและทำเหมืองแร่เป็นไปแบบร่วมทุนกับรัฐหรือบริษัทท้องถิ่น ดังนั้นผู้ลงทุนจากประเทศไทยจึงควรกำหนดยุทธศาสตร์ใน 2 ลักษณะ คือการขอใบอนุญาตสำรวจและทำเหมืองแร่โดยตรงเป็นของตนเองและหาผู้ร่วมลงทุนจากภาคเอกชนของเมียนมา หรือทำสัญญาร่วมทุนกับภาคเอกชนของเมียนมาที่มีใบอนุญาตอยู่แล้ว

(ที่มา : Paula Bronstein, 2015)

2) การร่วมทุนกับภาคเอกชนเมียนมาที่อ้างว่ามีใบอนุญาตแล้ว ผู้ลงทุนไทยควรตรวจสอบเอกสาร ใบอนุญาตทำเหมืองที่ออกโดย Ministry of Mines หรือข้อตกลงในการสำรวจและศึกษาความเป็นไปได้ (Exploration and Feasibility Study Agreement) ที่ทำกับ DGSE หรือสัญญาแบ่งผลผลิต (PSC) ที่ทำกับรัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ หรือตรวจสอบว่ามีหลักฐานการแบ่งผลผลิตภายใต้ PSC มาก่อน

(ที่มา : www.bobcatbeat.net, 2015)

3) การขอใบอนุญาตด้านแร่ยังมีความไม่ชัดเจนในเรื่องกฎระเบียบ มีการเจรจาหลายหน่วยงานทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น รวมถึงการเจรจาแบ่งผลผลิตกับรัฐวิสาหกิจเหมืองแร่ มีอุปสรรคในเรื่องความซ้ำซ้อนของรายได้เข้ารัฐและความล่าช้าของการอนุญาตเนื่องจากความไม่แน่นอนของนโยบายที่เปลี่ยนแปลง

4) กฎหมายแร่ฉบับแก้ไขใหม่ ยังไม่ได้มีความชัดเจนเรื่องสนับสนุนการลงทุนสำรวจแร่ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ลงทุนต้องยอมรับความเสี่ยงเอง ยังคงมีการใช้รูปแบบการแบ่งผลผลิตให้รัฐซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของรายได้เข้ารัฐที่ซ้ำซ้อนกับค่าภาคหลวง รวมทั้งเรื่องค่าเช่าที่ดิน (Dead Rent) ที่ยังไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงมากในกฎหมายแร่ที่แก้ไข นอกจากนี้ระหว่างรอการแก้ไขหน่วยงานของรัฐได้ชะลอการออกใบอนุญาตสำรวจแร่เพื่อรอความชัดเจนจากกฎหมายแร่ทำให้เกิดความล่าช้าในการลงทุน และไม่มีเรื่องของแผนการปรับปรุงหรือแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้านแร่